

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : สัญญาเลขที่ RDG5240026

ชื่อโครงการ : โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนพัฒนาสังคมและ
สุขภาวะจังหวัดสงขลา ระยะที่ 2

ชื่อนักวิจัย : นายบรรเจต นะแส , นางยุรี แก้วชูช่วง , นางจันทนา เจริญวิริยะภาพ และ
คณะทำงานจังหวัดสงขลา

ระยะเวลาโครงการ : มีนาคม 2552 – พฤศจิกายน 2553

โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนพัฒนาสังคมและสุขภาวะ
จังหวัดสงขลา ระยะที่ 2 จังหวัดสงขลาได้เริ่มดำเนินการโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหา
ความยากจนเพื่อ พัฒนาสังคมและสุขภาวะเป็นระยะเวลาในการดำเนินการ 3ปีกว่าๆ(2550-
2553)มีพื้นที่ในการดำเนินการในระยะแรก 31 ตำบล และในช่วงระยะที่ 2 มีพื้นที่จำนวน 18
ตำบล โดยมีวัตถุประสงค์ คือ1)เพื่อหนุนเสริมการดำเนินการให้กับพื้นที่ตำบลในการจัดการ
ข้อมูลที่ได้มีการดำเนินการมาแล้วในระยะแรก ได้แก่ การดำเนินการจัดเก็บเพิ่มเติมการจัดทำ
บัญชีครัวเรือน อย่างมีระบบและการพัฒนาคลังอาสาสมัครในระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและ
มีความเข้าใจต่อทิศทางการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนเพื่อสนองตอบต่อโจทย์ ด้านการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม ในระดับต่างๆได้อย่างมีความเข้าใจและมีการนำเสนอตัวอย่างที่ชัดเจนในการจัดการ
เรียนรู้ในพื้นที่/ต่างพื้นที่ได้ 2)เพื่อยกระดับการเรียนรู้เชื่อมโยงประเด็นปัญหาในพื้นที่ได้มีการ
เชื่อมโยงสร้างกระบวนการเรียนรู้ใช้เครื่องมือชุมชน มาสนับสนุนในด้านการจัดเวทีสังเคราะห์
วิเคราะห์ร่วมกันอย่างรอบด้านและนำไปสู่ การค้นหาแนวทางในการทำงาน การเห็นรูปธรรม
นำสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้ได้และเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า การแก้ปัญหาความยากจน โดยการขับเคลื่อนด้วยพลัง
ประชาชน พลังเครือข่าย และพลังความรู้ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรม ภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น ผลักดันขับเคลื่อนโดยกลไกความร่วมมือกระชับความสัมพันธ์แนวนอน ใน
ลักษณะของ “คณะทำงาน” ระดับพื้นที่ตำบลและระดับจังหวัด และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
และสิ่งสำคัญในการดำเนินงานโครงการ คือ ต้นทุนของพื้นที่และโครงการ ได้แก่1) แกนนำ
ตำบล ในรูปแบบของ คณะทำงานตำบล ที่มาจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้นำธรรมชาติ
ตัวแทนกลุ่มกิจกรรมที่มีการดำเนินอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ มีกลุ่ม องค์กร เครือข่าย อยู่แล้ว และ
เกือบทุกพื้นที่ มีแกนนำสภาองค์กรชุมชน 2) กิจกรรมกลุ่ม “บัญชีครัวเรือน” ที่ได้ดำเนินงาน
มาในระยะที่ผ่านมาทั้งการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆและโครงการความร่วมมือฯ สามารถ
ถ่ายทอดบทเรียนและประสบการณ์เพื่อขยายผลได้ 3) พื้นที่ที่มีฐานทรัพยากร องค์ความรู้ ภูมิ
ปัญญา สามารถใช้เป็นประเด็น เพื่อพัฒนา และปัญหาร่วมของพื้นที่ ในการร่วมพลังภาคีต่างๆ

เพื่อขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ 4) พื้นที่ตำบลปฏิบัติการตามการบูรณาการแผนชุมชน เริ่มเกิดรูปธรรม และสามารถขยายผลไปสู่การกำหนดประเด็นเฉพาะเพื่อขับเคลื่อนพื้นที่ระดับชุมชนและตำบลได้ 5) มีกิจกรรมที่หลากหลาย ทุกมิติ ที่ดำเนินการโดยชุมชนเอง และการสนับสนุนของภาคีพัฒนาโดยเฉพาะกลุ่มองค์กร “5ส.” ที่ได้รับริเริ่มกิจกรรมใหม่ๆในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ เช่น ตำบลสุขภาวะ กองทุนสุขภาพ ธรรมนูญสุขภาพตำบล และโครงการใหม่ๆของรัฐบาล เช่น โครงการต้นกล้าอาชีพ โครงการบ้านมั่นคงและที่อยู่อาศัย เป็นต้น

การใช้ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความตระหนัก ปรับเปลี่ยนวิถีคิด พฤติกรรม การใช้จ่าย ความสัมพันธ์ของครอบครัว และหาทางเลือกพัฒนาลดรายจ่าย สร้างรายได้ แก้ปัญหาความยากจน จากระดับเล็ก ขยายผลสู่กลุ่ม ชุมชน และตำบล “ข้อมูล”เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิด การยกระดับการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยพัฒนาศักยภาพการจัดการเศรษฐกิจของครอบครัว พัฒนาความเข้มแข็งให้กับกลไกตำบลและแกนนำและสาน สร้าง ความร่วมมือกับภาคีพันธมิตร ภาคีความร่วมมือ ระดับการทำงานของภาคีความร่วมมือ โครงการมีการทำงาน2ระดับได้แก่ ระดับพื้นที่ และระดับจังหวัด/นโยบายสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. การขับเคลื่อน “งานข้อมูล” ระดับกว้างให้มากขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน เพื่อส่งสัญญาณระดับพื้นที่ตำบล และจังหวัด โดยมีการจัดทำข้อมูลร่วมกันของชุมชน
2. กลไกการทำงานระดับพื้นที่และจังหวัด ควรให้ความสำคัญการทำงานร่วมกันของจังหวัด องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น กับสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่ ให้มากขึ้น
3. พัฒนาแกนนำให้มีบทบาทในการจัดการความรู้ท้องถิ่นและสามารถขับเคลื่อนงานนวัตกรรม ประเด็นพื้นที่ของตนเอง (โดยใช้ข้อมูลในการขับเคลื่อน)
4. การพัฒนาศักยภาพกลุ่มบัญชีครัวเรือนที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จ เป็นแหล่งเรียนรู้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดได้
5. ยกระดับการขับเคลื่อนงาน ประเด็น ของพื้นที่ให้สามารถดำเนินการ บรรลุเป้าหมายเป็นรูปธรรมในการแก้ปัญหาความยากจนในมิติต่างๆของพื้นที่ได้
6. พัฒนาความร่วมมือ งานระดับจังหวัดและนโยบายสาธารณะ กับภาคีที่เกี่ยวข้อง หลังจากการทำข้อตกลง(MOU) ในงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดสงขลา
7. ควรเพิ่มความเข้มข้นในการ สื่อสารข้อมูลข่าวสาร ผลการดำเนินงานของโครงการฯ กับสาธารณะเพิ่มขึ้น
8. พัฒนาและขยายความร่วมมือกับนักวิชาการและเครือข่ายของ สกว.ในพื้นที่ เพิ่มขึ้น
9. การขับเคลื่อนเพื่อหนุนเสริมการจัดการภัยพิบัติภาคประชาชน โดยใช้แนวคิดเรือข้อมูลกับความร่วมมือ (จากประสบการณ์ของโครงการฯ)